

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 321
van **GWENNY DE VROE**
datum: 2 december 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Dijle - Waterkwaliteit en visbestand

De Dijle is ongeveer 100 km lang en is slechts bevaarbaar over 6,4 km stroomafwaarts Mechelen. Zij ontspringt nabij Nijvel op het Brabants plateau en mondt -n Walem-Heindonk uit in de Rupel. De belangrijkste zijrivieren zijn de Demer en de Zenne.

1. Wat is voor de Dijle de kwaliteitsverbetering of -verslechtering van het water (fysico-chemische en biologische kwaliteit) voor 2020? Kan de minister de meest recente beschikbare gegevens en cijfers meedelen?
2. Welke vooruitgang verwacht men de komende jaren? Wanneer wordt een optimaal niveau van de waterkwaliteit verwacht?
3.
 - a) Op welke plaatsen is het visbestand op de Dijle het grootst en op welke plaatsen bijna onbestaand en dit voor 2020? Kan de minister de meest recente beschikbare gegevens en cijfers meedelen?
 - b) Kan de minister dit vergelijken met vorige afvissingen?
 - c) Zijn er tijdens de verschillende afvissingsperiodes (merkwaardige) nieuwe vissoorten waargenomen en zo ja , welke vissoorten?

ANTWOORD

op vraag nr. 321 van 2 december 2020

van **GWENNY DE VROE**

1. De fysisch-chemische kwaliteit van oppervlaktewater wordt volgens de Europese kaderrichtlijn Water ingedeeld in 5 klassen: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed.

In de voorliggende ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 (SGBP3) zijn de meetgegevens verwerkt t.e.m. het meetjaar 2018.

De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: stikstof, fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) van de Dijle varieert afhankelijk van het waterlichaam tussen ontoereikend en slecht in 2015 en tussen matig en slecht in 2018. Details voor de verschillende deelparameters over de verschillende jaren staan in het tabblad "FC" van bijlage 1.

De totale biologische waterkwaliteit varieert van slecht tot goed voor 2015, terwijl in 2018 de slechte beoordelingen geëvolueerd zijn naar ontoereikend. De gegevens waarop deze beoordeling zijn gebaseerd, zijn te vinden in het tabblad "Bio" van Bijlage 1. Meer details en alle biologische waarnemingen voor dit waterlichaam zijn te vinden in het tabblad "Bio detail" van dezelfde bijlage.

2. Ik verwijs hierbij naar het ontwerp Stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 dat momenteel in openbaar onderzoek ligt (www.volvanwater.be).

De Dijle is een relatief lange rivier, waar veel zijrivieren in uitmonden. Een goede waterkwaliteit van de volledige Dijle kan dus eigenlijk pas bereikt worden als ook alle zijrivieren de goede waterkwaliteit bereikt hebben. De Dijle stroomopwaarts van Leuven heeft dankzij haar goede natuurlijke structuur al een relatief goede biologische waterkwaliteit, en is daarom in het nieuwe ontwerp van stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 ingedeeld in klasse 3 (speerpuntgebied). Voor deze waterlopen wordt verwacht dat de goede ecologische toestand bereikt zal worden vanaf 2027. In Vlaanderen staan er nog een beperkt aantal rioleringsprojecten gepland om uit te voeren. Omdat de waterkwaliteit ook afhangt van de bovenlopen op Waals grondgebied, waar nog heel wat saneringsinspanningen nodig zijn, zal het behalen van die goede ecologische toestand nog niet haalbaar zijn tegen 2027. Er vindt hiervoor regelmatig overleg plaats met de Waalse collega's.

Voor de Dijle stroomafwaarts van Leuven wordt verwacht dat een goede waterkwaliteit pas later zal behaald worden. Dit traject is in het nieuwe stroomgebiedbeheerplan ingedeeld in klasse 4 (aandachtsgebied), met een goede ecologische toestand in 2033 of later. Voor het meest stroomafwaartse deel van de Dijle zal het waarschijnlijk nog langer duren voordat de goede waterkwaliteit bereikt wordt, omdat hiervoor ook eerst alle stroomopwaartse delen, met inbegrip van de Demer, een goede kwaliteit moeten halen.

3. a) Sinds 2013 wordt door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) de visfauna in Vlaamse stromende wateren opgevolgd met het geïntegreerd referentiemeetnet voor zoetwatervissen in Vlaanderen. Dit nieuwe meetnet is de opvolger van het monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse

oppervlaktewaters dat in 2001 werd opgestart en is volledig afgestemd op de informatienoden van de Kaderrichtlijn Water en van het Natura 2000-netwerk.

In het kader van dit meetnet werd de Dijle in 2019 op acht locaties bemonsterd. De locaties zijn weergegeven in bijlage 2.

Riviergrondel (20%) was de meest gevangen soort op de Dijle, gevolgd door paling en driedoornige stekelbaars (elk 15%). In biomassa domineerden paling (56%) en karper (29%) (bijlage 3). De soortendiversiteit varieerde tussen 3 en 12 met een gemiddelde van 8,5 soorten/locatie.

De geraamde aantallen en gewichten van elke soort, op basis van de vangsten, worden per staalnamepunt en per campagne weergegeven in bijlage 4.

De 'grootte' van het visbestand is eerder een onduidelijke variabele. Men kan hier het aantal soorten, de biomassa of het aantal individuen onder verstaan. Internationaal wordt de kwaliteit van een visbestand uitgedrukt onder de vorm van een index, de Ecologische Kwaliteits Ratio (EQR). De EQR varieert heel lichtjes over de verschillende locaties op de Dijle (zie bijlage 5). Alle locaties, op één na, komen in de klasse van de 'matige kwaliteit' terecht.

- b) We volgen de Dijle al op sinds 1994. Toen vingen we de hoogste aantallen en densiteiten. Er werden toen 18 vissoorten waargenomen, maar het waren vooral gibel, bittervoorn, blankvoorn en karper die gevangen werden. In 1999 vingen we reeds 24 vissoorten met een verschuiving in de visstand waarbij riviergrondel, biermpje en blankvoorn domineerden. De bemonstering in 2003 leverde 25 soorten op waarbij dezelfde soorten als in 1999 domineerden. De vangstaantallen en -densiteiten namen echter af in de tijd. In 2007 werden evenwel weer de vangstaantallen van 1999 gehaald en toen vingen we 21 soorten. We zagen opnieuw een verschuiving van de visstand met een enorme toename van de riviergrondelvangsten over de volledige lengte van de Dijle. Sinds 2007 is riviergrondel de dominante vissoort en het aandeel van gibel en bittervoorn nam af doorheen de jaren. Deze laatste twee soorten werden begin jaren '90 jaarlijks uitgezet in de Dijle en werden daardoor vaak gevangen maar de aantallen verminderden vlug na het stopzetten van de bepotingen. Zo werd er slechts één bittervoorn gevangen in 2010 en telkens drie in daaropvolgende bemonsteringen. De beschermde donderpad werd in 2007 voor het eerst gevangen in de Dijle (1 exemplaar). In 2010 vingen we vier individuen, 11 in 2013 en zes in 2019. In 2010, 2013 en 2019 vingen we respectievelijk 19, 18 en 23 soorten. In 2010 vingen we voor het eerst de bot op de Dijle, deze diadrome soort werd tijdens de latere campagnes steeds opnieuw gevangen. Ook de zeldzame rivierprik werd gevangen in 2019. Deze soort werd ook in 2016 al gevangen maar dan enkel op het deel van de Getijdendijle. De vangsten van Europese meerval en zwartbekgrondel gebeurden slechts zeer recent. De dominantie van riviergrondel tijdens de laatste bemonstering is minder uitgesproken dan in vroegere campagnes en dit ten voordele van een meer divers visbestand van riviergrondel, paling, driedoornige stekelbaars, biermpje, kopvoorn, blauwbandgrondel en baars. De evolutie van de gemiddelde EQR-waarden voor de Dijle verloopt eerder licht positief. Doorheen de jaren valt de gemiddelde waarde telkens in de klasse van de 'matige kwaliteit'.
- c) Op de Dijle vingen we in 2019 de beschermde rivierprik. Ook de vangsten van de Europese meerval en zwartbekgrondel zijn zeer recent. Opmerkelijk is ook de vangst van twee gestippelde alvers in Leuven, ervoor werd deze soort enkel in 2003 aan de grens met Wallonië gevangen.

Alle resultaten zijn terug te vinden in rapporten op de INBO website (<https://pureportal.inbo.be/>) en in de INBO databank (VIS: <http://vis.inbo.be>).

Bronnen

Breine, J.J., Goethals, P., Simoens, I., Ercken, D., Van Lieffringhe, C., Verhaegen, G., Belpaire, C., De Pauw, N., Meire, P., Ollevier, F. (2001). De visindex als instrument voor het meten van de biotische integriteit van de Vlaamse binnenwateren. Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer, Groenendaal. Eindverslag van project VLINA 9901, studie uitgevoerd voor rekening van de Vlaamse Gemeenschap binnen het kader van het Vlaams Impulsprogramma Natuurontwikkeling. 173 pp. + bijlagen.

Geeraerts, C., Quataert, P. (2012). Ontwerp van het Vlaams referentiemeetnet voor de visfauna. Revisie van het INBO-zoetwatervismetnet op basis van een vraaganalyse van de informatiebehoefte van de Kaderrichtlijn Water met aandacht voor een betere afstemming tussen de ecologische meetnetten en andere monitoringsverplichtingen. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2012 (rapportnr. 41). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Van Thuyne, G., Breine, J. (2003). Het visbestand in de Dijle (2003). Interne rapporten van het instituut voor bosbouw en wildbeheer - sectie visserij, 2003(145). Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer: Groenendaal. 15 pp.

Van Thuyne, G., Breine, J. (2008). Visbestandopnames in Vlaamse beken en rivieren afgevis in het kader van het 'Meetnet Zoetwatervis' 2007. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, 2008(21). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek: Groenendaal. 154 pp.

Van Thuyne, G., Breine, J. (2011). Visbestandopnames in Vlaamse beken en rivieren afgevis in het kader van het 'Meetnet Zoetwatervis' 2010. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, 2011(23). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek: Groenendaal. 249 pp.

Van Thuyne, G., Galle, L., Maes, Y., De Bruyne, A. Lambeens, I., Terrie, T., Breine, J. (2020). Visbestandopnames in Vlaanderen in het kader van het Referentiemeetnet-Bemonsteringsresultaten 2019. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2020 (in opmaak).

BIJLAGEN

1. [Detailgegevens Dijle](#)
2. [Ligging van de meetplaatsen vis op de Dijle in 2019](#)
3. [Overzichtstabel van de totale visvangsten op de Dijle in 2019](#)
4. [Effectieve vangst per vissoort, per staalnameplaats en vangstjaar uitgedrukt in CPUE](#)
5. [Overzicht van de visindex waarden \(in EQR\) van de laatste bemonsteringen en hun appreciatie](#)
6. [Evolutie van de gemiddelde EQR voor vis op de Dijle voor de verschillende vangstjaren](#)